

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP-4101-19-02/2011
P/11/185

Opole, 17 stycznia 2012 r.

**Pan
Jacek Suski
Dyrektor
Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Opolu**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu przeprowadziła w Biurze Terenowym Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w Opolu² kontrolę udzielania pomocy dla przedsiębiorców dotkniętych skutkami powodzi w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym przez Kierownika Biura w dniu 30 grudnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK oraz w związku z przejęciem przez Wojewódzki Urząd Pracy zadań Biura na podstawie art. 70 pkt 9 i art. 91 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2010 r. przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych³, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Biura w kontrolowanym zakresie.

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 237, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej ustawą o NIK

² dalej Biuro

³ Dz. U. Nr 157, poz. 1241 ze zm.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. Biuro udzieliło w 2010 r. ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych⁴ nieoprocentowane pożyczki na wypłatę wynagrodzeń pracownikom trzem przedsiębiorcom, którzy na skutek powodzi w 2010 r. przejściowo zaprzestali prowadzenia działalności gospodarczej lub istotnie ją ograniczyli. Łączna kwota pożyczek na wynagrodzenie wraz z należnymi składkami dla 42 pracowników, wypłaconych zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 24 czerwca 2010 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r.*⁵, wyniosła 100 577,39 zł. Nie wystąpiły przypadki odmowy udzielenia pożyczek.

2. Złożone przez przedsiębiorców wnioski były przez pracowników Biura rzetelnie weryfikowane. W jednym przypadku stwierdzono braki we wniosku - wezwano wnioskodawcę do ich uzupełnienia. Stwierdzono jednak, że pomimo upływu 7 dniowego terminu do uzupełnienia tego wniosku (przedsiębiorca uzupełnił braki dopiero po 33 dniach), wniosek ten został rozpatrzony, co naruszało § 2 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 lipca 2010 r. *w sprawie nieoprocentowanej pożyczki z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dla pracodawcy, który na skutek powodzi przejściowo zaprzestał prowadzenia działalności lub istotnie ograniczył jej prowadzenie*⁶. Kierownik Biura wyjaśniła to nieprzyjmowaniem do wiadomości uwag Biura przez osoby reprezentujące pracodawcę, jak też faktem ciężkiej sytuacji pracodawcy.

3. Kontrola NIK wykazała, że spośród wypłaconych wynagrodzeń dla 42 pracowników, w jednym przypadku wysokość wynagrodzenia (wypłaconego pracownikowi za miesiąc maj), była o 468,36 zł wyższa niż wynikająca z art. 23 ust. 2 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach*. W konsekwencji nienależnie wypłacona kwota pożyczki wyniosła 539,83 zł (468,36 zł i 71,47 zł zawyżenia wynagrodzenia składki na ubezpieczenia społeczne finansowane ze środków pracodawcy). Kwotę tę, po uprzednim wezwaniu przez Kierownika Biura, pracodawca zwrócił w dniu 5 grudnia 2011 r. na rachunek bankowy Funduszu wraz z należnymi odsetkami w kwocie 87,29 zł. Przyczyną powyższego był brak prawidłowej weryfikacji przez Główną Księgową i Zastępcę Kierownika Biura, przedstawionego przez pracodawcę wykazu wypłaconych wynagrodzeń. Jak wyjaśniła Główna Księgowa sprawdzenia wykazów *dokonywała pod kątem wysokości naliczeń składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, zaliczek na podatek dochodowy oraz kwot netto do wypłaty*. Zastępca Kierownika wyjaśnił natomiast, że *nie pamięta dokładnie w jaki sposób, w oparciu o jakie wytyczne były dokonywane weryfikacje wykazów w zakresie danych dotyczących wynagrodzeń*.

4. NIK pozytywnie ocenia rzetelność przekazywania środków finansowych pożyczek na rachunki bankowe pracodawców. Środki te, po akceptacji wniosków, były przekazywane pracodawcom niezwłocznie po ich otrzymaniu przez Biuro. NIK zwraca natomiast uwagę, iż obowiązek określony w § 4 ust. 2 rozporządzenia *w sprawie pożyczki*, w zakresie przekazania przez pracodawców wykazu zawierającego potwierdzenie

⁴ dalej Fundusz

⁵ Dz.U. Nr 123, poz. 835 ze zm., dalej ustawa *o szczególnych rozwiązaniach*

⁶ Dz.U. Nr 123, poz. 837 ze zm., dalej rozporządzenie *w sprawie pożyczki*

otrzymania przez pracowników wynagrodzenia, terminowo zrealizował jeden pracodawca. Pozostałych dwóch obowiązek ten zrealizowało z opóźnieniem wynoszącym: 18 dni i 32 dni. Dodatkowo przekazane przez pracodawców wykazy zawierały braki, m.in. w zakresie dat wypłaty wynagrodzeń, oświadczeń o odprowadzeniu należnych zaliczek na ubezpieczenia społeczne. Biuro podejmowało działania dla uzyskania od pracodawców wymaganych dokumentów, na podstawie których, zgodnie z § 4 ust. 3 ww. rozporządzenia, powinny być rozliczane przez Kierownika Biura wydatkowe przez pracodawcę środki w ramach nieoprocentowanej pożyczki. W toku kontroli ustalono, że Kierownik Biura uznając wydatkowanie przez dwóch pracodawców łącznej kwoty 89 635,19 zł (39 606,34 zł i 50 028,85 zł) za zgodne z celem pożyczki, nie posiadała pełnej informacji, tj. prawidłowo sporządzonych przez pracodawców wykazów. Pełną wiedzę w tym zakresie Biuro uzyskało dopiero 2 lutego 2011 r., kiedy to zakończony został proces uzupełniania ww. wykazów. Kierownik Biura wyjaśniła powyższe brakiem w przepisach ustawy o szczególnych rozwiązaniach i rozporządzeniu w sprawie pożyczki zapisów pozwalających na stosowanie przymusu wobec pracodawców dla realizacji przez nich obowiązków związanych z podjętymi przez nich zobowiązaniami, jak też niezwróceniem uwagi na brak dat wypłaty wynagrodzeń – co wynikało z faktu, że przy rozliczaniu innych świadczeń finansowanych środkami Funduszu data ta nie jest wymagana. Ponadto Kierownik Biura stwierdziła, że wypłata wynagrodzeń może mieć miejsce w formie bezgotówkowej, tj. na konto bankowe pracownika. Biuro nie ma uprawnień ustawowych dla żądania od pracodawców przedkładania kserokopii dokonanych przelewów bankowych w zakresie wypłat wynagrodzeń. Zagadnienie to było znane pracownikom Funduszu i opisywane również przez audytora wewnętrznego podczas kontroli realizacji innych zadań Funduszu dotyczących udzielania pomocy pracodawcom.

5. Do dnia zakończenia kontroli NIK jeden z trzech pracodawców dokonał zwrotu części otrzymanej z Funduszu nieoprocentowanej pożyczki. Kwota 7 606,34 zł zwróconych środków stanowiła 19,2 % środków otrzymanych przez tego pracodawcę. Termin zwrotu pozostałej kwoty został określony na dzień 31 grudnia 2011 r., tj. po zakończeniu kontroli. NIK pozytywnie ocenia działania Kierownika Biura podejmowane w 2011 r. polegające na przypominaniu pracodawcom (pisma z dnia: 25 stycznia; 30 maja i 11 sierpnia 2011 r.) o obowiązku zwrotu do dnia 31 grudnia 2011 r. nieoprocentowanych pożyczek otrzymanych ze środków Funduszu. Ponadto pismem z dnia 30 listopada 2011 r. Kierownik Biura poinformowała pracodawców, że z dniem 1 stycznia 2012 r. aktywa trwale i inne składniki majątkowe Biura przejmuje Marszałek Województwa Opolskiego, co wiąże się ze zmianą numeru rachunku bankowego i adresu do korespondencji (w piśmie podano informacje w tym zakresie).

6. Działalność Biura polegająca na rozpowszechnianiu informacji o możliwościach uzyskania pomocy wśród przedsiębiorców poszkodowanych w wyniku powodzi w 2010 r. była ograniczona.

W dniu 28 maja 2010 r. Biuro, zgodnie z pisemnym zaleceniem centrali Funduszu, przeprowadziło działania w zakresie gromadzenia danych dotyczących liczby pracodawców dotkniętych powodzią w podziale na powiaty, liczby pracowników zatrudnionych u tych pracodawców, liczby utraconych miejsc pracy, a także wartości wstrzymanej lub utraconej przez nich produkcji. Dodatkowo po powodzi, jak wyjaśnił Zastępca Kierownika Biura, poinformował on drogą telefoniczną ośmiu dużych pracodawców z terenów zalanych o możliwościach uzyskania pomocy. Kontrola NIK wykazała, że po wejściu w życie aktów prawnych (9 lipca 2010 r.) regulujących

zagadnienia udzielenia pomocy poszkodowanym przedsiębiorcom, Biuro pomimo posiadania już wiedzy o 214 pracodawcach dotkniętych skutkami powodzi, na podstawie przesłanych w maju 2010 r. przez urzędy gmin i starostwa powiatowe wykazów, ograniczyło swoje działania do przesłania w dniu 14 lipca 2010 r. do 37 jednostek samorządu terytorialnego (gmin i starostw) wiadomości mailowych. Zawarto w nich opracowanie o nazwie *Informacja dla pracodawcy, który ucierpiał w wyniku powodzi*, w której wskazywano zamieszczenie na stronie internetowej aktów prawnych dotyczących udzielania pomocy przedsiębiorcom, jak również zawarto instrukcję dotyczącą wypełniania i przesłania w formie elektronicznej wniosku i wykazu powodziowego, tj. dokumentów niezbędnych dla udzielenia przez Biuro pomocy w formie nieoprocentowanej pożyczki na wypłatę wynagrodzeń dla pracowników. Kierownik Biura potwierdziła, iż pracownicy nie kontaktowali się z własnej inicjatywy z przedsiębiorcami ujawnionymi w wykazach przekazywanych przez urzędy gmin. Kierownik Biura wyjaśniła także, iż w przypadku powodzi w maju 2010 r. Biuro nie podjęło działań o charakterze informacyjnym innych niż telefoniczna informacja, pomimo iż w latach poprzednich Biuro praktykowało m.in. wyjazdy do miejsc zalanych, ogłoszenia prasowe, organizowanie spotkań w swojej siedzibie. Zasadniczym powodem odstępstwa od powyższej praktyki były, jak wyjaśniła Kierownik Biura, ograniczenia kosztów wprowadzone przez Biuro Krajowe Funduszu oraz brak przewidzenia ww. wydatków w planie finansowym jednostki.

Zdaniem NIK niedostatecznie zróżnicowane metody informowania zarówno organów samorządowych, jak i przedsiębiorców o dostępnej pomocy mogło być powodem niskiej skuteczności akcji informacyjnej wśród potencjalnych beneficjentów pożyczki nieoprocentowanej udzielanej ze środków Funduszu. Powyższą uwagę potwierdzają wypowiedzi ankietowanych przedsiębiorców poszkodowanych w wyniku powodzi 2010 r., a niekorzystających z pomocy ze środków Funduszu, którzy jako powód nieskorzystania z tej pomocy podało brak rozpowszechnienia informacji o możliwości ubiegania się o taką pomoc⁷.

7. Przedsiębiorcy, którzy otrzymali pomoc z Funduszu w postaci nieoprocentowanej pożyczki w przeprowadzonych przez NIK badaniach ankietowych wysoko ocenili kompetencje pracowników Biura, czas załatwienia spraw, terminowość przekazanej przez Biuro pomocy oraz wysokość kwoty pożyczki w relacji do rzeczywistych potrzeb (66,7 % ocen bardzo dobrych). Dostępność do informacji o możliwościach uzyskania pomocy oraz o dostępności pomocy dwóch przedsiębiorców oceniło zdecydowanie pozytywnie, w jednym przypadku ocena była przeciętna.

NIK odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Opolu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

⁷ dot. dwóch z pięciu ankietowanych przedsiębiorców, którzy nie ubiegali się o pomoc